

Парҳез давонинг бошидир

05:00 / 01.03.2017 3665

Уламоларимизнинг таъкидлашларича, давонинг барчаси икки нарсага: парҳезга ва соғлиқни сақлашга боғлиқдир. Парҳез бузилса соғлиқ бузилади. Соғлиқ бузилганда уни бузган нарсани бадандан чиқариб юборишга эҳтиёж тушади. Тиб илмининг барчаси ушбу уч нарсага боғлиқдир.

Парҳез икки хил бўлади:

1. Хасталикка сабаб бўладиган нарсалардан парҳез қилиш.

Бу парҳез соғ-саломат кишилар амал қилиши лозим бўлган парҳездир.

2. Хасталикни зиёда бўлишига сабаб бўладиган нарсалардан парҳез қилиш.

Бу бемор кишилар амал қилиши лозим бўлган парҳездир.

Парҳезнинг асли Қуръони Каримда келган.

Аллоҳ субҳонаҳу ва таоло Бақара сурасида мўмин-мусулмонларга хитоб қиласиди:

«Агар bemор ёки сафарда бўлсангиз ёки сиздан бирингиз таҳоратхонадан келса ёхуд аёлларга яқинлашган бўлсангиз-у, сув топа олмасангиз, покиза тупроқ-ла таяммум қилинг. Бас, юзингизга ва қўлларингизга масҳ тортинг. Албатта, Аллоҳ афв ва мағфират қилувчи зотдир».

Ушбу оятда Аллоҳ таоло, жумладан, bemор кишига bemорлиги зиёда бўлишидан қўрқса сув билан таҳорат қилмай, унинг ўрнига таяммум қилишга рухсат бермоқда.

Умму Мунзир ал-Ансория розияллоҳу анҳодан ривоят қилинади:

«Бизникига Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам кирдилар. У зот билан бирга Али розияллоҳу анҳу ҳам бор эди. Бизнинг илиб қўйилган хурмо

шингилларимиз бор эди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам туриб улардан емоқни бошладилар. Али ҳам емоқчи бўлиб турди. Шунда Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Алига:

«Тўхта! Сен беморликдан янги турган одамсан», дедилар.

Али тўхтаб қолди. Мен уларга арпа ва қанд лавлагидан таом тайёрладим. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Эй Али, мана бундан олавер. Бу сен учун фойдали», дедилар».

Абу Довуд ва Термизий ривоят қилишган.

Шарҳ: Аввал ҳам таомни меъёрида ва ёққанини емоқлик соғлик учун зарур омил эканини таъкидланган эди. Чунки инсон ўз озуқасидан бутун вужуди илиа таъсиранади. Озиқ-овқат фақат инсоннинг қонига, вужудига таъсири қилиб қолмай балки руҳига ҳам таъсири қиласиди. Бунга чўчқа гўштини ейдиганлар чўчқага ўхшаб рашксиз бўлиб қолиши мисол келтирилади. Бас, шундоқ экан парҳезга эътибор бериш зарур нарса ҳисобланади.

Айниқса, хасталикдан янги турган кишилар бу нарсага алоҳида эътибор беришлари лозим бўлади. Чунки хасталик туфайли жисмда рўй берган ўзгаришлар инсонни сал нарсадан таъсиранадиган даражага олиб келиб қўйган бўлади.

Мана, ушбу ривоятда ана шундоқ ҳолнинг ёрқин мисолини кўриб турибмиз. Арабларда хурмо меваси маълум босқичга етганда уни шингили билан узиб олиб, осиб қўйилади. Бу иш кўпроқ етилиб пишмаган хурмо меваларига нисбатан қилинади. Сўнг ҳалиги шингиллардаги унча пишмаган хурмоларни аста-аста олиб емоқни бошлайдилар. Умму Мунзирнинг уйида ҳам ана шундоқ хурмо шингиллари бор экан.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам келиб улардан ебдилар. Аммо ҳазрати Али ҳам емоқчи бўлганларида у кишига янги касалдан турганини эслатиб парҳез қилишга амр қилибдилар. Уй соҳибаси меҳмонларга арпа уни ва қанд лавлагидан тайёрлаган таомдан эса, кўпроқ олишни амр этиб, буни у киши учун фойдали эканини таъкидлабдилар.

Мана шу ҳадиси шариф айнан тажрибага суя-ниб айтилган ҳадис ҳисобланади. Унга амал қиласман деб хасталикдан янги турган ҳар бир мусулмон мазкур хурмо емоқдан ўзини тишиши лозим эмас. Эҳтимол, баъзи бир хасталикдан янги тузалган одамлар айнан шу хурмодан еса фойдали бўлар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳазрати Алига у

кишининг хасталиклари қандоқ эканини, мижозларини, шахсий хусусиятларини ва хурмонинг нави ва ҳолатини яхши билиб туриб айтганлар.

Бу ҳадисдан биз парҳез лозимлиги ҳақидаги умумий кўрсатмани оламиз. Ҳар бир муайян хасталик ва шахсга нимадан ва қандоқ парҳез қилишни эса, мусулмон ҳозиқ табиб белгилайди.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачон Аллоҳ бир бандага муҳабbat қилса уни дунёдан парҳезкор қилиб қўяди. Худди сизнинг бирингиз ўз bemорини сувдан парҳезкор қилганидек», дедилар».

Шарҳ: Молу дунёдан парҳез қилмаслик, уларга ўч бўлиш барча балоларнинг боши экани ҳаммага маълум. Аллоҳ таоло Ўзи суйган бандаларини ана шу балолардан сақлаш учун молу дунёдан парҳезкор қилиб, у нарсаларга унча ўч бўлмайдиган этиб қўяр экан. Бинобарин, Аллоҳ таоло қай бир бандасини бало-офатлар билан синамоқчи бўлса, у бандани молу дунёдан парҳез қилмайдиган этиб қўяр экан.

Бу жараён «Худди сизнинг бирингиз ўз bemорини сувдан парҳезкор қилганидек» кечар экан. Бемор одамга қараётган соғ кишилар иложи борича унга совуқ сув ичирмасликка ҳаракат қиласилар. Бу парҳезни унга бўлган муҳабbatларидан, унга яхшиликни раво кўрганларидан ва тезроқ тузалишини истаганларидан қиласилар.

Уқба ибн Омир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Беморларингизни таомга мажбур қилмангиз. Албатта, Аллоҳ уларни таомлантириб ва сероблантириб туур», дедилар».

Иккисини Термизий ривоят қиласиган.

Шарҳ: Бу ҳам парҳезнинг энг муҳим кўринишларидан бири. Тиб уламоларининг таъкидлашларича, Аллоҳ таоло инсоннинг жисмини ўзини-ўзи бошқариб турадиган қилиб яратган экан. Нима истеъмол қилиш керак

бўлса, жисмда ўша нарсага талаб кучаяр, нима керак бўлмаса, талаб сусаяр экан. Шунинг учун bemорга ўзи истамаган нарсани мажбурлаб едириш ёки ичириш яхши эмас. Беморни мажбурлаш мумкин бўлган бирдан бир нарса ҳозиқ табиб васф қилган дори бўлиши мумкин.

Муҳаддис уламоларимиз, парҳезкорлик масаласида ривоят қилган ҳадиси шарифларнинг энг машҳурларидан бири Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг:

«Барча дардларнинг асли таом устига таом емоқдир», деганлари дир, дейдилар.

Бу ҳақиқатни замонавий тиб илми ҳам минг беш юз йил ўтиб бўлса ҳам тасдиқлади. Ҳозирда таомга эътибор бериш, нимани ва қанча миқдорда ейиш, нимани емаслик ҳақида кўрсатмалар кетма-кет чиқиб турибди.

Орадаги фарқ шуки, Ислом кўрсатмаларида илоҳийлик, муқаддаслик, руҳонийлик ва хайру барака бор.